

MARGRETE
SØRENSEN

JØRGEN
CARLO
LARSEN

HANNE
NIELSEN &
BIRGIT
JOHNSEN

2016

**MARGRETE
SØRENSEN**

**JØRGEN
CARLO
LARSEN**

**HANNE
NIELSEN &
BIRGIT
JOHNSEN**

CARL NIELSEN OG ANNE MARIE CARL NIELSENS 2016 LEGAT

Komponisten Carl Nielsen og billedhuggeren Anne Marie Carl-Nielsens døtre, Irmelin Eggert Møller og Anne Marie Telmanyi, stiftede i 1957 Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat til minde om deres forældre. Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsen Legatet er Danmarks største private hæderspris uddelt til danske kunstnere. Legatets hovedformål er at tildele hæderspriser til danske musikere og billedhuggere. I år med ulige årstal tildeles hæderspriserne danske musikere og komponister, og i år med lige årstal tildeles priserne danske billedhuggere.

I 2016 har bestyrelsesmedlemmerne, Elisabeth Toubro og Kit Kjærbye, valgt at tildele Legatet til Margrete Sørensen, Jørgen Carlo Larsen og kunstnerduoen Hanne Nielsen & Birgit Johnsen.

Udstillingen finder sted i Den Frie Udstillingsbygning. Willumsens bygning fra 1898 (flyttet og genopført 1913) blev bygget til at huse Den Frie Udstilling. Anne Marie Carl-Nielsen hørte til i kredsen omkring stifterne, og var fra 1892 og frem til sin død i 1945 fast medlem af Den Frie Udstilling.

Der ligger lidt af en kuratorisk foræring i at uddele en pris og tilmed få lov til at vise en udstilling med prismodtagerne. De tre kunstnere/kunstnerpar er blevet valgt ud fra deres respektive kunstneriske kvaliteter og uden skelen til, hvordan deres værker ville gå i spænd sammen på en udstilling. Sandsynligvis var det ellers aldrig sket, at netop disse tre forskellige kunstneriske praksisser blev udstillet side om side. Og det er måske, i disse år, hvor alle sammenstillinger ellers er uhyre planlagte, ganske frisættende. Formodentligt vil udstillingen i sig selv være en demonstration af, hvor forskelligt man kan arbejde med den rumlige kunst. De tre kunstnere/kunstnerpar kan opleves på Den Frie, men man kan også møde deres værker i det offentlige rum.

Margrete Sørensen arbejder med en form for standsning i den vandrette hverdagstid, vi lever i. Man kan se hendes værker som et forsøg på at etablere lodrette åbninger til andre tidslag af både kulturhistorisk og mytologisk art. På den måde udvider hun vores tidslige rum. Margrete Sørensen er netop ved at afslutte en offentlig opgave til Kommandantgården på Kastellet, hvor hun arbejder med spejle og tidstavler, der både bringer de store symboler og Kastellets historie i spil.

Birgit Johnsen & Hanne Nielsen folder fortællinger ud, der sætter vores måde at agere i samtiden på i relief. De forholder sig til den måde, vi fortæller historien og dermed os selv på, og prøver at rykke lidt ved de konstruktioner, at lukke lidt luft ind i vores kasseformede mentale rum. Deres videoinstallation "Nye konstruktioner" er en permanent udsmykning i Retten på Frederiksberg. Værket, der er installeret i et venteområde, viser ganske korte billedsekvenser af bevægelse (hænder der former eller kærtegner) og lys. Det er et meditativt værk, udtænkt med respekt for den ventesituation brugerne af retslokalet befinder sig i.

Jørgen Carlo Larsen viser os mulighederne i det hverdagslige rum. I sine værker gør han den konkrete virkelighed lidt større, i og med, at han åbner for en visuel dimension, de færreste har øje for. Han ændrer på det kendte, han folder nye rum ud på en meget generøs måde.

Jørgen Carlo Larsen har lavet flere værker til det offentlige rum. I Det Samfundsvidenskabelige Fakultets have (Gothersgade 140) står der en pavillon: Som en skulpturel installation, hvori man kan tage ophold uden noget bestemt formål. Man kan sidde på en af de tre stole, konstrueret af gamle møbler, og man kan sågar låne et specialfremstillet tæppe i bibliotekets udlån.

Carl og Anne Marie Carl-Nielsens Legat tildeles både for udvist talent, og som opmuntring og hjælp til fremtidigt arbejde. Talent har årets prismodtagere i højeste grad udvist gennem deres praksisser, og det er bestyrelsens ønske, at Legatet kan være en opmuntring og en hjælp til det fortsatte arbejde.

MARGRETE SØRENSEN

FØDT 1949

UDDANNET VED DET KGL. DANSKE
KUNSTAKADEMI 1968-75

BOR OG ARBEJDER I FREDENSBORG

Margrete Sørensen arbejder med rum, tid og bevægelse i sine skulpturer, installationer og tegninger. Hun begyndte sit virke med den klassisk modellerede krop, men bevægede sig hurtigt over i en mere konstruktivistisk måde at arbejde på. I 1979-84 var hun en del af gruppen Ny Abstraktion, der arbejdede stedsspecifikt med nye dynamiske billedrum, båret af en tro på farvens og konstruktionens egen iboende kraft.

Margrete Sørensen arbejder ud fra enkle konstruktioner, hvor der ikke er noget, der er skjult. Der er noget næsten nøgternt over dem. Alligevel viser der sig, når man går ind i værkerne, at være indlagte 'hemmeligheder' i form af de systemer, værkerne så at sige er podet på. Man kunne sammenligne arbejdsformen med en systemdigter som Inger Christensens, hvor de smukkeste digte om sommerfugle udspringer fra sonettens stramme form. Det handler om at forene fornuft og følelse, den helt konkrete forms nærvær med den transcenderende metafysiske eller utopiske dimension. Skulpturen er et fristed for tanken, et sted, hvor utopien kan udfolde sig.

Margrete Sørensen har arbejdet med månekalendere, tidsmålinger, og alfabetter, som alle er måder at skandere og derigennem håndtere og tænke den menneskelige eksistens på. På den måde ligger der i alle Sørensens værker indfoldede mytologiske referencer. Nogle gange også af mere personlig karakter, som når der i værket Passage fra 2009 optræder 60 runde diskosformer – her blev kunstnerens tid talt. Det cykliske element i form af gentagelsen og fordoblingen/spejlingen, tallet 12, går igen, ligesom trappekonstruktioner, spiraler og labyrinter med alt hvad de indeholder af kulturhistoriske og spirituelle referencer er tilbagevendende figurer.

Margrete Sørensens tidlige skulpturer var arkitektoniske, og skabt med en sikker fornemmelse for, at en given forms karakter også afhænger af materialet. Hendes værker kunne være store rå konstruktioner, et yndlingsmateriale har været forskallingsbrædder, som sætter beskuerens egen krop i scene. Industrimaterialet giver værkerne et uprætentiøst og ærligt udtryk. Mere fornemmelse af finish, og også en kulturhistorisk reference, er der i det velduftende hårde cedertræ, som er et andet foretrukket materiale. Margrete Sørensen har en stor materialebevidsthed og hendes værker af træ, glas, aluminium, spejle kan have en helt japansk enkelhed. Farven bliver både et rumdannende og poetisk materiale i de skulpturelle værker. Især har hun haft en forkærlighed for ultramarinblå - en mytologisk farve, oprindeligt udvundet af halvædelstenen lapis lazuli og brugt i middelalderens ikonografi til at angive de helligste. En anden farve er den signalrøde, hvis referencefelt måske nærmere skal findes i naturens former for lokke/advarselsfarver.

Værket Frigørelse fra 2016 udgøres af tre glas, fyldt med forskellige blandingsforhold af olie og vand, hvori der flyder små billednegativer i form af røntgenoptagelser af et knæ. Det er meget elementært og smukt: Glas, vand, olie, fotografi. Den hårde krystallinske beholder overfor det flydende formløse, det specifikke billede og dets referencer overfor de ikke specifikke, gennemsigtige væsker. Den gule olie mod det turkist lysende glaslåg. Samtidig er karret, beholderen, også en reference til tiden, vi som mennesker er nedsunket i, mens fotografierne peger på kroppen og dens langt kortere individuelle tid.

Margrete Sørensen har skabt flere væsentlige værker til det offentlige rum. I 2011 stod hun for udsmykningen af et smalt og svært gruppeværelse på Christiansborg, som nu er foldet ud i mange dimensioner; både konkret i form af den måde spejlene åbner rummet på, og mentalt via månefasen og historiske årstal.

Margrete Sørensens skulpturer er anslag til eftertanke. De fysiske udfordringer eller omformninger i rummet, de basale materialer og beskuerens koncentration om dem, beforder en lille standsning hos den enkelte, åbner i bedste fald et øjeblik en flænge i verden.

21 Personers Talkarakterer, 1998
Foto af Bent Ryberg

10

11

Passage, 2009
Foto af Anders Sune Berg

HANNE NIELSEN & BIRGIT JOHNSEN

FØDT 1958 OG 1959

UDDANNET PÅ DET JYSKE

KUNSTAKADEMI 1985-1990 OG 1986-1991

BOR OG ARBEJDER I AARHUS

WWW.VIDEORAUM.DK

Hanne Nielsen & Birgit Johnsen arbejder med videoen og filmmediet i deres installatoriske værker. Videokunsten, der var udgangspunktet for deres samarbejde – som begyndte i 1993 – og deres værker fra midthalvfemserne, er i dag ikoniske referenceværker for dansk videokunst. Karakteristisk for Nielsen & Johnsen er, at de lige fra begyndelsen har brugt sig selv i deres værker, men altid kun som aktører, som materiale til at gestalte figurer.

De tidlige værker er ofte ganske korte videoer, der på både underspillet og pågående vis undersøger karakteristika knyttet til det kvindelige, såsom omsorg, empati og følelser. I værket Wake up, Charlie fra 1996 ser man et par (mande)hænder prøve at få liv i en død solsort, mens en ulidelig frisk voice-over beordrer fuglen til at vågne op. I Afrivning af løg, 1995, ser man de to kunstnere side om side i køkkenet med tårerne væltende ud; følsomheden er imidlertid instrumentaliseret, fremkaldt ved at de sidder og river løg. Nielsen & Johnsen arbejder ud fra en strukturel feministisk tilgang, men på en måde, hvor det altid er billederne, der fortæller. Videoen Constructions in Space fra 1996 er et ganske kort loop. Her ligger en nøgen mand på et bord, over ham kredser en modelflyver, grunden til at den ikke forsvinder videre er, at den er bundet fast til hans penis, som den således også 'aktiverer'.

I værket Camp Kitchen fra 2014 er kunstnerne vendt tilbage til køkkenzonen. På den video, som er en del af installationen, ses de to kunstnere – tækkeligt klædt i sort, med nylonben og nydelige 50'er sko – bevæge sig rundt i et køkken udstyret med topmoderne isenkram. De madaktiviteter, vi ser kvinderne i gang med, er ret basale og udføres aggressivt militant. Der hakkes hvidkål, der tages kanonhårde boller ud af ovnen som efterfølgende pakkes som var det skyts, og der laves blødende rødbedesalat. Slagmarken er på køkkenets tv-skærme, og radiotransmissioner, men dens fejende rotorblade bryder også ind og skaber kaos i det kliniske hjem. Centralt i videoen er en fredslilje, som kameraet med jævne mellemrum panorerer rundt om. Hver gang den bevægelse foretages, stilles køkkenets krigszoner på pause til fordel for klassikeren, der i 1961 toppede hitlisterne: You can Depend on Me, sunget af Brenda Lee. Fredsliljerne går igen i det konkrete udstillingsrum og skaber derved en rumlig forbindelse til betragteren.

Videoens fortælling er tydeligvis, at vi ikke kan holde verden ude, at krigens tænkning og retorik også invaderer vores private sfærer. Nielsen & Johnsen peger på, at køkkenet aldrig har været en neutral zone. Sidst i videoen ser man et klip fra 1959, hvor vicepræsident Nixon og den sovjetiske leder Khrusjtjov mødtes til den såkaldte 'Kitchen Debate' på en amerikansk udstilling i Moskva. Som et koldkrigsstunt forsøgte amerikanerne at tale til det russiske folk ved at vise alt, hvad de tilbød den moderne kvinde af tekniske hjælpemidler.

I de seneste 10 år har stedet, både forstået som det konkrete udstillingssted, men også i forståelsen som steder, hvor mennesker bor og orienterer sig ud fra, og som national konstruktion, været i fokus hos Nielsen & Johnsen. Spørgsmål omkring klima, hvad det betyder for os, når vores omgivelser ændrer sig, optager dem. I videoinstallationen The Missing Darkness fra 2011, undersøger de på næsten antropologisk vis, hvad mørket betyder for mennesket, og hvad det betyder at miste stjernebillederne pga. lysforurening.

Hanne Nielsen & Birgit Johnsen formår at forene to dimensioner ved videomediet – at det både skal kunne fungere som et knivskarpt og æggende enkeltbillede, uanset hvornår du træder ind i forløbet, samtidig med at det skal udfolde sin raison d'être i det længere narrative forløb. Denne dobbelthed bliver endnu mere essentiel når man, som duoen også gør, arbejder med videomediet i udsmykningssammenhæng. På det nye universitetshospital i Aarhus arbejder de netop nu på en udsmykning, hvor hospitalets egen teknik til billedproduktion i form af scanninger er et centralt element.

16

17

Camp Kitchen, 2014

JØRGEN CARLO LARSEN

FØDT 1954

**UDDANNET VED DET KGL. DANSKE
KUNSTAKADEMI 1985-91**

BOR OG ARBEJDER I KØBENHAVN

WWW.JORGENCARLOLARSEN.DK

Jørgen Carlo Larsen har en klassisk skoling indenfor tegning, senere fulgte maleriet, og den ballast har dels givet ham en skærpet sensibilitet overfor rum, dels en fornemmelse for, hvordan farven kan bruges som en dimension i det skulpturelle sprog. Jørgen Carlo Larsen arbejder i et frugtbart krydsfelt mellem skulptur, installation, design og arkitektur; han konstruerer, bygger, maler og tegner fra den allermindste skala til den helt store.

Jørgen Carlo Larsens praksis falder i to dele, som gensidigt befrugter hinanden. Han arbejder med sin egen kunstneriske praksis og han arbejder som kurator i kunstnerdrevne sammenhænge. I 1971 var han medstifter af det nomadiske udstillingskoncept TAPKO, som han i 14 år drev sammen med Kerstin Bergendal og Cai Ulrich von Platen. Som et rejsende cirkus ankom de ved hver udstilling til en ny arena, hvis specifikke forudsætninger de underlagde sig og hvori de udfoldede en kunstnerisk leg og undersøgelse. I 2012 var han medstifter af det ligeledes nomadiske udstillingssted Skulpturi.dk.

Jørgen Carlo Larsen er en, der finder, både helt konkret, når han f.eks. indsamler 20 forskellige stole, og i overført betydning gennem det æstetiske blik han har for den måde, verdens ting møder hinanden på. Det handler om en åbenhed overfor visuelle sammenstød, om at insistere på, at der ligger noget der, som er værdigt til at blive udfoldet. Larsen bygger op og bygger om; dekonstruerer ældre ting og genanvender materialer i nye sammenhænge, med en bevidsthed om, at det er et basalt princip, som har gennemsyret alle kulturer; at de samme materialer recirkuleres og indskrives i nye sammenhænge, nye fortællinger. Specifikt har Larsen et mellemværende med modernismens formsprog, og med 1970'ernes Bo Bedre formidlede version af, hvordan den enkelte meget lavpraktisk selv kunne bygge om på sine omgivelser.

Når Jørgen Carlo Larsen til denne udstilling laver et nyt værk med 20 stole, binder han en smuk sløjfe i forhold til sin egen praksis, hvor han i 1994 med værket Rekonstruktion lavede en grundig undersøgelse af, hvad det egentlig er, der både fysisk og kulturelt betragtet konstituerer en hjørnesofa.

Jørgen Carlo Larsen stiller beskueren mellem to stole: den stol vi kender så godt, i forskellige udformninger som et funktionelt objekt, men også som et kulturelt signal, en reference til en bestemt stil eller periode. Derved har vi skulpturen, den form en stol også rummer i sig, hvis man skiller den ad og sætter den sammen på en ny måde. De 20 stole er masseproducerede varehusstole, det er dem vi, uden at tænke over det, iscenesætter vores forestillinger om hjemmet og det gode håndværk igennem. Det stof, som indgik i stolene, er via et traditionelt og tidskrævende håndarbejde transformeret til en fornem gallaagtig kjole, som dels udstilles, dels vises (som et fotografi) på en krop. Kroppen har taget stolen på sig.

Den måde vi gør hverdagslivet på, organiserer og indretter os med verden og dens materialitet på, optager Jørgen Carlo Larsen. Tingene er også en afspejling af vores mentale tilstand. Opsamling fra 2011 kunne være et billede på den måde, vi konkret samler til huse og holder fast på, en model af en futuristisk bomaskine lige såvel som værket kan ses som en poetisk visualisering af erindringen; hér ligger morfars paraply, dér den gule kornmark fra i fjor.

For Jørgen Carlo Larsen er skulptur noget, der finder sted, den er der hele tiden, i den måde vi plejer omgang med dagligdagsobjekter på, og det er kunstnerens opgave at synliggøre den, trække den frem. At have legen, tilfældigheden og lysten med sig er ikke det samme som at man ikke tager kunsten alvorligt. Det fordrer stamina at stå mellem stolen og den færdige skulptur, at insistere på væsentligheden i at undersøge og pille de strukturer fra hinanden, som tilsyneladende nærmest er naturgivne. Det har Jørgen Carlo Larsen, når han som en visuel poet bygger om, etablerer nye former, som på en og samme tid er genkendelige og dog kommer bag på os.

22

23

Dette katalog er publiceret i forbindelse med prisudstillingen Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat 2016. © Den Frie Udstillingsbygning og Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat.
Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legats bestyrelse: Anders Brødsgaard, Tim Frederiksen, Elisabeth Toubro, Kit Kjærbye og Henrik Thal Jantzen.
Kunstnerisk Leder: Kirse Junge-Stevnsborg. Udstillingsinspektør: Kit Leunbach. Udstillingsassistent: Brian Ulbrichsen.
Tekst: Mai Misfeldt.
Grafisk tilrettelæggelse og design: Mette Karina Johansen.
Tryk:
ISBN:

